

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállás:

Külső-monostortozza 1861. sz.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-ször 7 fr., 2-ször 6 fr., 3-ször 5 fr., s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Vollzeile 22. sz.) és Haasensteint és Vogliernél (Vollzeile 9. sz.).
Nyitlertéri cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délel. Előfizetési ár: egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY” 1868. évi folyamára.

A „K. Közlöny” előfizetési ára:

Egy évre	12 forint o. ért.
Félévre	6 „ „ „
Évnegyedre	3 „ „ „
Egy óra	1 „ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Uj pártalakulás.

A delegáció tagjai a magyar királyság részéről megválasztván, országgyűlésünk négy-öt hétre elnapolta magát, s képviselőházunk tiszteletreméltó elnöke az utolsó ülés végén tartott zárszavában így szólt: „Az mondják, hogy ismét veszély fenyegeti a hazát, veszély, mely nemsokára beáll, s inté a pártokat az egyetértésre, az összetartásra, hogy „ha a veszély csakugyan be talál következn, egyesült erővel nézhessünk annak szemébe.”

Nem tárgyaljuk ezuttal tüzesebben: honnan s minő alakban fenyegetheti hazánkat a veszély; körülbelől eltalálhatják azt t. olvasóink maguk is, ha szemügyre veszik a külpolitikai konstellációt, s különösen a panszláv tendenciákat, melyeknek áramlata semmin sem török meg természetesebb és dühösebb tájtékezéssel, mint egy oly kombináció, a melynek alapján Magyarország erősebb, mint független állam saját eddig lekötött segédforrásait önvédelmére kinyithatja, részint ez önvédelemnek biztos támaszt talál a lajt-hántúli másik állam, Ausztria, szövetségében.

Csak annyit akarunk ezuttal mondani, hogy geographiai helyzetünk s nemzeti misztionk természeténél fogva, nekünk mindig tanácsosabb a veszélyek eshetőségét számában tartani, mintsem az örök béke olajágával ábrándozni, s a komolyan intő szózat egy oly férfiu ajkairól, minő a magyar képviselőház tisztes elnöke, bizonyára ok nélkül nem hangzik fel.

Különös, hogy a képviselőház által egy-értelmű helyesléssel fogadott ezen egyetértésre intő komoly szózat alig hangzott el, rögtön reá az országgyűlési baloldal sorai közt becsap a meghasonlás szelleme, a tulzó elemek egész robajjal keresztültörnek a pártfegyver korlátain, s Jókai, Keglevich és Csernátóni vezérlete alatt elszakadnak a Tisza és Ghiczey vezérlete alatti mérsékelt párt-résztől, mely a baloldal zömét képezte, mely a kitünőbb baloldali kapacitásokat ma is magában foglalja, s mely nem ismeri hazafiu feladatának a negatio meddő terére lépni s derire borura dehonostálni mindazt, a mihez 1867-ben a magyar politika juttatá hazánkat.

Tehát új pártalakulások napjait éljük, a mitől a közügyre nézve csak jót várhatunk ugyan, a mennyiben ez a pártelemek természetesebb és erőtlesebb kristályosulását vonhatja maga után, de miután minden decompositio egyszersmind a desorganisatio egy nemével jár, miután a parlamenti pártok ily belmozgalmal nem egyéb, mint egy kis erkölcsi forradalom, s miután az új configuratiót csak sejtjen, de teljes positivással meghatározni nem lehet, végre is ezen átmeneti helyzet pártéletünkben elég izgalmas mozzanatot — kivált a távolból szemlélve.

Mint értesülünk, a földingás a jobboldal talpa alatt is egy kis rezgést idézett elő, s hallottunk, sőt lapban is láttunk megérintve oly conjecturát, mely szerint a decompositio pártjaink egész vonalán bekövetkezhetik, midőn a jobboldal szabadelvű elemei egyesülve a baloldal mérsékelt elemével talán Deák, Tisza, Ghiczey vezérlete alatt alakulna egy nagy többséget képező parlamenti centrum, midőn a jobboldal sorából fennmaradó conservatív elemek aztán szélső-jobbót képeznének, túl meg, a másik végén a pártok csata-

vonalának, a most már 25 vagy hány elszakadt balközépi taggal erősbült szélső-bal sorakozónak kartácsaival melegtet csinálni nemcsak a közös ellenségnek, hanem mindenkinek, a ki nem tart halotti predikatiót a magyar királyság felett azok után, a mik a mult éven Hunniában történtek.

Annyi bizonyos, hogy mig egyfelől arról biztosítottunk, hogy a jobboldali eddigi párt megrendülés nélkül állotta ki a földingást, addig másfelől koszos publicistánk, Kemény Zsigmond a „Pesti Naplóban” egész általánosságban kimondja, hogy előre lehetett sejtjen, miszerint „a kiegyezkedési mű befejezése a mostani pártok decompositióját vonhatja maga után, a körülmények szerint lassabb, vagy meggyorsított krízisek közt.”

És az is bizonyos, hogy a „Hon“-ban meglehetősen határozottan ki van már adva az obsait az ekképp kettészakadt baloldal azon mérsékelt párhiveinek, kik elég „gyengék” voltak semmi hazaárulást, semmi hitzegést sem látni a delegációba való bemenetelben az 1867-ki törvények alapján.

Csernátóni úr nyájaskodásai Ghiczeyék s Tiszáékkal meglehetősen harapós szerelmi vallomásokká savanyodtak már is a szélső-baloldali légkörbe transponált „Hon” hasábjain, melyek új év óta mindennap egy-két pártmanifestumot foglalnak magukban, s ezek közt éppen Csernátóni úrnak a január 4-iki számban foglalt hosszú magyarázatát, a melyben maga constatálja, hogy itt többé ki nem foltozható szakadás van, az elválás bevégzett tény, az ellenzéki citadellában csak a „Hon” elybarátai maradtak, amazok pedig, t. i. Tiszák s Ghiczeyék, miután lón „az utolsó erőd elhagyásáról haditanács és tábori karatározat” a jobboldallal — verba ipsissima — „tojáshéiba” kerekedtek.

Mit tesz az, ha nem azt, hogy Deák, Tisza és Ghiczey egy közös pártviszonyba léptek?

Eh bien, ha éppen Csernátóni úr hirdeti, higyük el egy kicsit neki, s ne essünk kétségbe a haza jövője felett.

Annyi bizonyos, hogy akár „kerekednek tojáshéiba” pártvezéreink, akár nem, e tiszteletreméltó nagy hazafiak ezután jobban meg fogják érthetni egymást, a balközépből kiváltván azok, kik e pártot mindig tovább akarták sodorni akaratja ellenére is — merre felé? arra felé, a hol a gyakorlati tér megstünik.

Halmágyi Sándor

Választási mozgalmak Kolozsvárt.

Városunk szabadelvű jobboldali választói tegnapelőtt délután a megyeház nagy termében igen népes értekezletet tartottak, hol egyszersmind minden fertály képviselve volt. Az értekezletet gróf Eszterházy Kálmán rövid, velős beszéddel nyitván meg, ajánlja az összetartást és ügybuzgalmat, s óhajtja, hogy a választás körüli tevékenység fokozott növekedjék s tetőpontját ott érje el, hol leg-szükségesebb, t. i. a választás actusánál, mert csak így véli a hanjagság vadját kiküldhetőnek; éppen ezért e végetti fertály-értekezlet tartását hozza javaslatba, mi elfogadtván, azok idejűl a jövő szombat délutánja tűztetik ki; ezek nyilatkozatától tétetvén függő egy általános értekezlet megtartásának időpontja. — Továbbá határozatba ment, hogy minden fertály legalább két-két taggal képviseltesse magát egy ugynevezett választási bizottmányban. Közfelkiáltással s általános éljenzések közt léptette fel ezután a jelölt, ev. ref. püspök, Nagy Péter személyében. Végül az értekezlet azon meggyőződését fejezi ki, hogy egy második, s Kolozsvár emlékeivel merőben ellenkező demonstratiót leginkább a párt részéről lelkiismeretes tevékenység s lankadatlan ügybuzgalom képes megakadályozni, mit zárszavaiban elnök is ismételve a tagok szívére kötvén, az értekezlet eloszlott.

A katolikus státusgyűlésről.

Illetőleg e gyűlés indokáról, eredetéről és céljáról a „Kronst. Ztg.” többek közt azt mondja: „Az első kath. gyűlés 1848 óta 1866-ban Kolozsvárt tartott, püspök Fogarassy M. ő nmiga elnökölte alatt, s több az akkor folyó országgyűlésen jelen levő részvétele mellett. A gyűlés célja az egyházi és iskolai ügyeket illető pontos tájé-

kozás lett volna, munkássága azonban csak egy ő Felségéhez intézett feliratra szorítkozott, melyben az erdélyi kath. státusnak törvényes jogai viz-szabelyeztetése s az egyházi alapítványoknak saját rendelkezése alá bocsátása s ezek teljesedésbe vételére véget a gyűlésnek ugyanazon év nyaráni összehívására kéretett. Erre azonban válasz nem érkezvén, a pesti országgyűlésen levő kath. képviselő 1867. jun. 20-dikán b. Eötvös cultusminiszter úrhoz fordultak, minek következménye a nemsokára összeülő gyűlés egybehívása lett.

A mi e gyűlés szerkezetét illeti, t. i. hogy abban világiak is szerepelnek, az már a kath. egyház bölcsőjéből ered; s épp ugy nyomára találunk hazai törvényeinkben is.

Hasonló gyűlések tartottak: 1668-ban Köszvényesen, 1669-ben Csik-Somlyón és Kolozsvárt, 1697- és 1710-ben Csik-Somlyón, 1716-ban Nagy-Szebenben, 1717-ben Csik-Somlyón, 1721-ben Köszvényesen, 1739-ben N.-Szebenben, 1740-ben Medgyesen; ugy 1747-, 1750- és 1760-ban.

Nevezetes az 1767-dik évi gyűlés, midőn az ugynevezett „kath. bizottmány” állítottat fel, melynek hatásköre előbb csak az egyházi alapítványokra terjedt, de 1775-ben már minden eddigi a képviselői gyűlés eleibe tartozó ügyeket is hatáskörébe vont; mi végig a sérelmek közé számított.

A képviselői gyűlések ezután igen ritkán tartottak, jelentékenyebbek ezek közül: az 1791-diki és az 1848-ki.

Az 1791-dik lépések tételtek, egy az egyház autonómiáját biztosító újabb törvény létrehozatalára; de válaszul azt nyerték, hogy az egyház jogai az eddigiek által is eléggé biztosítva lévén, ilyenre szükség nincs.

Az 1848-diki gyűlést akkori püspök Kovács Miklós hívta össze, s a beállott zavarok között vesztélyesnek tartván az egyház ügyeit továbbra is az állam kezében hagyni, azon a következő határozatok keltek:

1. A r. kath. státusgyűlés minden megtartandó.

2. A gyűlést a püspök hívja össze, püspök nem-léte esetén e jog a helyettes, s ha e szék is üresedésben van, akkor a megelőző gyűlésből kiküldött bizottságot illetvén. Az egybehívásnak az összeállítás előtt 6 hóval kell megtörténni, mi a hirlapokban is közzéteendő, megjelölésével a helynek és időnek.

3. A tagok száma ugy az egyháziak, mint a világiak közül meghatározatik (a korábbi gyűléseken 200.).

4. Meghatározatik a mód, melylyel a képviselők a 16 esperességi kerületben megválasztatnak.

5. A gyűlés tárgyat a püspöki szék alkalmazható 3 candidatus fölterjesztésén kívül, képezi minden, Erdélyben a kath. státust érdeklő ügy; ez ügyek hivatalos kezelésére pedig egy 12 egyházi, s ugyanannyi világi tagból álló bizottság küldetik ki; e commissio elnöke a püspök, s ha ez akadályozva volna, a legtekintélyesebb világi képviselő.

E pontok a püspök és b. Kemény József által aláíratva felsőbb helyre terjesztettek, de valószínűleg a zavaros idők miatt válasz nélkül maradtak, s így az 1848-ki kath. gyűlésen hozott határozat az államtörvények közé ugyan be nem vétetett, de mégis, mint kötelező erővel bíró áll fenn.

Az ezután történtek elég elevenen élnek mindnyajunk emlékében, s sorainkat azon óhajással zárjuk be, vajha a küszöbön levő kath. státusgyűlés, minél szerencsebben oldhatná meg szép és magasztos feladatát.

A szász comes.

A köztudomáslag most már Falk Miksa, jeles publicistánk, szerkesztése alatt álló „Pester Lloyd” szintén hozzászól a szebeni szász universitásnak a magyar kir. miniszteriumhoz intézett bizalmi felirathoz, s azt mondja:

„A szász föld polgári institutiának többé nem a Géza és András király privilegiumaiban, hanem az 1848-diki törvényekben kell gyökerezniök, mely törvények a teljes szabadságot és jogegyenlőséget mindenkire nézve kimondták.” S figyelmezteti a prudens és circumspectus szászokat, hogy többé nem lehet comediazni. A szász nemzet megszint egy kis kiváltságos állam lenni, s elégedjék meg ezen törvényekkel; melyek alatt mindnyajan élünk.

A szász burocratiának a „P. Lloyd” szintén megmondja az igazat, hogy a bizony minden bizalmi feliratozás mellett is nem igen tudja megemészteni a „dualismust, s a szászöldi ezen kis

zarnokok, kik a magyar alkotmányt „verwirkt”-nek jelentették volt ki, csak éppen hogy nem mernek nyilvánosan, de titkon készek a reactionnak most is szolgálatokat tenni.

„Ez az egész ellenséges burocraticus apparat — ugymond — mely még az első reichsrath-kormány idejéből származik, kétségbehozhaték, mi-helyt a nép egészséges és becsületes közérzletére történnék hivatkozás s annak véleménye kéretnek. Mindenesetre a szász községi alkotmány reformjának nem egyszerű kormány-intézkedésből kell kiindulni, de a kormánynek mégis van egy legalis eszköz a kezében, hogy már most a szász nemzetre magára hivatkozzék. Nem tudjuk ugyan pontosan, hogy a szász nemzet mindenható comese hogy s minő körülmények közt távolítható el, annyit azonban a történelemből bizonyosan tudunk, hogy ha az elmult századok alatt egy szász comes vakmerő lett volna az ország alkotmánya s törvények ellen egy lépni fel, mint ezt a mostani comes, a bécsi reichsrath alelnöke, tette, ezen comes nem maradt volna illetetlenül, hanem az ország-fejedelem alkotmányos kormány-férfiai által 24 óra alatt kihéppentettetett volna hivatalából.”

„Ugy hisszük — így végzi a „P. Lloyd” — a mostani kormánynek éppen kötelessége lenne, végre egyszer alkalmat nyújtani a szász nemzetnek, egy új comesválasztás által tanusítani, hogy a bécsi reichsrath volt alelnöke nem volt híj mandatarusa a nemzet akaratának, mely nemzet sokkal békeszeretőbb, szerényebb és okosabb, hogysem kesztyűt dobjon a magyar alkotmánynak, mely a szász nemzetet hét századon át oltalmazta és megtartotta.”

Az „Esti lap” szintén érinti szükségességét annak, hogy új comesválasztásra nyujtassék alkalom.

S részünkről, mi sem kételkedünk kijelenteni, hogy e nézetet szintén pártoljuk!

H. S.

Jelentés

a kolozsv. jótékony Nő-egylet választmányának jan. 3-án tartott üléséről.

1. Másodelnök Kriza Jánosné ő usga jelenti, hogy egyleti tag Zsigmond Elekne 120 konyeret és 24 forintot adott által, hogy a karácsoni ünnepek alkalmával a szegények közt kiosztassék; jelenti, hogy a ruházati segedelmzés intézésére kiküldött bizottmányával az alkalommal ki is osztatta, 116 szegényt részeltetvén e segedelemben. A választmány örvendetes tudomásul vehén e jelentést, szíves köszönetet mond Zsigmond Elekne egyleti tag-nak buzgalméért.

2. Hogy a fabeli segedelmzést a sanyaru tél folytában sikeresebben lehessen folytatni, a bizottmány elnökének, Pataki Dánielnek, előterjesztéséhez képpent e célra újból 40 forintot utalványoz a választmány a bizottmány kezéhez.

3. Elnök b. Bánffy Albertné előterjeszti, hogy karmester Pichler Bódog úr a tél folytában több hangversenyt szándékozik rendezni, melyek tisztja jövedelmének fele részét jótékony célokra szánta, jelesen az elsőnek fele jövedelmét az egylet pénze-reje gyarapítására. A választmány köszönettel fogadja Pichler úr szíves ajánlatát, s jelentő elnök ő nsgát megbizza, hogy az adandó hangversenyt illetőleg a választmány részéről netalan szükséges teendők elintézése körül elnökileg intézkedendjék.

4. Hirlapokból és aláírási-ívekből arról értesült a választmány, hogy a „Riadó” című, közlelebből megjelenendő koltemény-gyűjtemény szerkesztője a gyűjteményből bejövendő tiszta haszon egy részét az egylet pénze-reje gyarapítására szánta. A választmány a házi szegények nevében szívesen fogad minden adományt, ugy a „Riadó” szerkesztőjének becses ajánlatát is. E vállalatra s különösen jövedelmé elrendelésére azonban egyfelől kijelenti, hogy azt a választmány tudta és beleegyezése nélkül intézze el a t. szerkesztő úr, s hogy a választmány a maga részéről a vállalat érdekében semmit sem tehet s nem is teszen; másfelől „ezen-nel óvást tesz oly eljárás ellen, hogy az egylet neve és czime a választmány kihallgatása és beleegyezése mellőzésével bárki által is igénybe véteessék.”

5. Sorsolás után a választmányból kilépndök: Ürmösi Samuné, Bors Albertné, Pataki Istváné, Gyöngyösi Jánosné, Vass Julia, b. Bornemisza Ignáczné, Nagy Péterné, Fejér Mártonné, gr. Teleki Károlyné, Csulak Dánielné, b. Vessélnyi Istvánné, Sámí Lászlóné, b. Kemény Istvánné, Deáki Jánosné és b. Bánffy Dánielné. E 15, vala-

mint a korábban megtrúrt 3 helyre a választást a közelebbi ülésben hajtja végre a választmány.

6. A választmány addig is, míg egyenes megvalósítás útján eszközölhetné, ezennel nyilvánosan felkéri a város tisztelt nőit, hogy szenvedő embertársaink nyomora enyhítésére az egylethez csatlakozni sziveskedjenek.

7. A ruházati segédkezés vezetésére kiküldött bizottság jelenti, hogy Dr. Maizner Jánosné évenként viseltes ruhadarabokat szokott adni a bizottság kezéhez, most azt nem tehetvén, 1 frtot adományozott.

8. Bitai László úr egy általa feltalált motóló gépet ajándékozott az egyletnek. A választmány szíves köszönettel fogadván e becses ajándékot a munkáltatás s jelesen fonatás és szőtetés in-terésére kiküldött bizottságot felhatalmazza, hogy a gépet átvegye, használja s az eredményről te-geyen véleményes tudósítást.

9. A költségek kiméltése és a vállalat sikeré-nek bizonylatlan voltára a választmány az egylet pénzereje gyarapítására a jelen farsáng folytában csak egy hált rendez, melyről a közönséget a maga idejében értesíteni fogja.

10. Jelen ülésében a választmány 6 folyamo-odonak egyszer mindenkorra 17, ötnek a tél foly-ában havi részletekben kiadandólag 29, összesen 46 forintot utalványozott.

Kovácsi Antal, titkár.

Levelezés.

Olahország. Ploest, deczemb. 27. 1867. — Demjén László Kolozsvárról magyar olvasó egye-letünket Horváth Mihály „Magyarország független- ségi harczának története“ három teljes kötetével, s az „aradi vértanúk“ (1848.) arcképcsarnokával, a „Székely Közlöny“ t. szerkesztője pedig egész éven át díjmentesen lapjával voltak szivesek megaján- dekozni. Fogadják a mélyen tisztelt honfitársak magyar egyletünk iránt tanúsított buzgalmaikért a távolból legforróbb köszönetünket, melynek nyilván- itása után továbbra is a nagy érdemű közönség pártolásáért esd a ploesti D. F. magyar olvasó egylet nevében

Vincze Dániel.
missioi ref. lelkész s az egylet elnöke.

Udvarhelyszék, Sz.-Keresztur, decz. 20. 1867. Egy megható jelenetnek, a vallásos és hazafias buzgóság és ezekből kifolyó áldozatkésztség lélek- emelő nyilvánulásának valánk tanui a sz.-kereszturi unitáriusok középtanodájának nagy hallteremében folyó évi decz. 14-én; egy jelenetnek, a mely fé- nyes bizonyosságát nyújtá azon nem rég olvastuk tőz ügyben intézett meleg szó mindig meg lesz hallgatva. Ugyanis: rég érzett szükségét levén em- litett tanodánknál még néhány lak- és tanszobának építése az iskolaigazgatóság felkérte nemes anya Udvarhelyszékünknek köztisztel- és szeretetben álló érdemes főkirálybíráját, és egyszersmind buzgó hitrokunkat mlgs Dániel Gábor urat, hogy ezen építkezés tárgyában, melyet a mlgs egyh. főtanács is 1864-ik évi 41. egyh. főtanács szám alatt szük- ségesnek elismert, s két ezer osztrák forintot felül- rugó, s a czélba vett építkezéseket, a teljes begyü- lés esetében, úgy egy harmadrésznire fedező hát- rálékkamatok ide engedésével kívánt segédkezni, folyó évi decz. 14-ére egy mentől számosabb ta- gokból álló értekezleti gyűlést hívjon össze, külö- nösen a közelebb eső sz.-kereszturi és udvarhelyi egyházkörnyékeink egyházi és világi tagjai közül. Ennek a felkérésnek ő mlga készörömet is en- gedett, s az értekezletet decz. 14-ére a sz.-keresz- turi tanoda nagy hallteremében tartandó tanácsko- zásra összehívta, meghívó leveleket intézvén az igazgatósággal egyetértőleg főleg helyben Sz.-Ke- reszturon több olyan egynekhez is, kik nem hi- tünk sorsosai ugyan, de tudomása s egyszersmind a mi tudomásunk szerint is, felekezeti szükkeblít- ségen felálló szellemmel bírnak, s középtanodánk ügye iránt több tekintetből, de különösen nemzeti- ségi s általános miveltései és nevelésügyi maga- sabb szempontból nagy érdekekkel viseltetnek; és a meghívására kedvezőten idő daczára is népesen begyűlt értekezleti gyűlést a következő szép és igaz beszéddel nyitotta meg:

„Tisztelt értekezlet!

Némelyek előtt talán feltűnő lehet, hogy en- gemet mi indított ezen értekezlet visszahívására.

Ennélfogva legelőször is ki kell nyilvánítanom, hogy én ezt a helybeli középtanoda igazgatósága felkérése folytán tettem, tennem kellett pedig hazafi kötelességből és vallásos buzgalomból, mert nemde mindnyájunk köteleme a nevelés ügyének előmozdi- tására tehetsége szerint közreműködni, s épp ez bátorított fel oly tisztelt egyéneket is meghívni, kik nem hitsorsosaim ugyan, de meg voltam győződve, hogy ezen sz.-kereszturi közép-tanodánk iránt érde- keltséggel viseltetnek és annak javát előmozdítani kívánják, s így mintegy megbántva érezhették volna mellőzésüket.

Tisztelt uraim! mindnyájunk előtt ismeretes a nevelés czéljának magasztossága, s ezen magasz- tos czél előmozdításán minden hazafinak kötelessége. Ma, midőn egy túlélt absolut-rendszer után az alkotmány koronás királyunk bölcs uralkodása alatt helyreállítva van és egy új korszak küszöbén ál-

lunk, szükséges magunkat kellőleg tájékozni a tár- sadalmi élet fejleménye iránt.

Nemzetünk a sajtó korlátolt viszonyok közötti működése alatt is s az absolut korszak minden nyomása daczára a közelebbi évtizedek alatt na- gyot haladott. Midőn minden más térről le volt az ifju nemzedék szorítva, nem mulatta el önképzésére kellő szorgalmat fordítani, nem mulatták el jelesb- jeink az irodalmi téren fellépni, mert tudták, mert meg voltak győződve, hogy azon nemzet, mely önképzését nem hanyagolja el, mely magát nevelni igyekszik, a nemzetek csoportja között előbb-utóbb elfoglalhatja azon helyet, mely ötet miveltéséért fogva megilleti.

Meg voltunk mindnyájan győződve, hogy ha a nemzet mivelt és miveltége által jelleme szilárdra fejlődik a zsarnokság szuronyainak erei, a germanisáló bureueratáknak vándor-legioi nem bír- nak felette győzedelmeskedni, ha szintén pár évre képesek is valának azt elnyomni, de megtörni bár mindazon eszközöket felhasználták, melyekkel a fegyvertelen nemzetet szemben tetszésük szerént rendelkezhettek, nem sikerült.

Tehát a miveltés és ezzel párosult hazafi szilárd jellem az, mely a nemzetet bár minő vilá- rok között az enyészéssel megmentheti.

Nekünk törekedni kell a miveltés azon szin- vonalára emelkedni, melyen más mivelt nemzetek állanak, mert valljuk be őszintén még sok tekin- tetben kell magunkat mivelti, a miveltés a hala- dásban korlátokat nem ismer, mert az elme kifej- lődése, előre való haladása véghetetlen, a megállá- podás pontja pedig látkörünkben merőben kívül esik.

A tanintézetek a miveltés alapját képezik és csaknem szükkeblítésként látszó intézetekben vetet- ték már többen meg hazánk jelesbjei közül mivelt- ségök alapját.

Ezen tudat, de másfelől a kötelességérzet is őszönöz minden jó hazafit, hogy főleg a körében eső tanodák iránt érdeklődjék és ezen magasabb érdekek mellett gyakran mily édes kötelességet szorít ezekben az embert, ha visszagondolva a multra eszébe jut, hogy ezen tanintézetnek köszönheti mi- veltését, itt vetette meg az alapot, ide szánta be adni fiait, vagy éppen itt is tanítja jelenleg is.

Azon környék, melyre egy tanoda kibát, ki- válólag van hivatva annak előmenetelét előmoz- ditani.

Igy megvan saját környéke ezen sz.-keresz- turi tanodának is, hova a fiatalok a székelődés kül- lönböző részeiből összesereglenek. És ezen környék elég népes, mert benépesíti ezen tanodának lakosz- tályait, annyira, hogy már a tanulóknak szükkeblíté- t a tér, miért? mert a tanintézet, ha szintén még több javítandók is lennének, kielégítő, mert a szük- keiket, magoktól távol, kivált a gyermekeknek azon korukig, míg a szülők örködő szemreire nagyobb a szükség, örömet nem bocsátják, mert az ifjak és gyermekek ellátása a távolabb lakó szülőknek is a legjutányosabbak egyike, mert a tanoda szelleme jó, mely tekintetben tanárai s köztanítói méltán elismerésben részesíthetnek. Itt a zajosabb élettől elismerésben részesíthet helyen a szorgalom otthonos és a tanulásvágyra mintegy őszönözve van a fiatalság.

De még tulajdonképp nem is szóltam ezen értekezlet teendőiről, avagy helyesebben arról, hogy miért hívtam össze ezen értekezletet, mint fennebb említém, a tanodai igazgatóság felhívása folytán, tehát arra térek át.

Több tanodánk vannak a székelődés, de nézetem szerint egy sincs felesleges, mert a tömör népesedés és a székelő nép fogékonyságához ké- pest inkább azt lehet állítani, hogy ohajtandó len- ne, ha még több tanodánk lennének, mint csak egygyel is kevesebb.

És mi ezeket mind a miénknek tekinthetjük. De minekutána a tanodák — az idő szerént — val- lásfelekezettek szerént vannak alapitva s igazgató- ságok is a szerént van bérendezve, bármennyire is tartjuk a tanodákat közös érdekeknek, mégis azok- nak fenntartására az illető vallásfelekezetteliek van- nak kivatóság hivatva.

Én is e tekintetben azt tartom, hogy min- denki saját vallásu tanintézeteit köteles tehetése szerént fentartani, annak szükségleteit kitelhetőleg fedezni első sorban.

Ezt követjük mi unitáriusokul, midőn nem csak a régiebb időben, de az újabbban is mind va- gyoni állásunkat, mind népességünket tekintve, nagy áldozatokat hoztunk és így bátran elmond- hatjuk, hogy kötelességünk hiven teljesítők.

És épp azért buzgóságunkat és áldozatkész- ségünket kimeríthetlenné tartom.

Igaz, hogy a mi hatáskörünk nem nagy; mi mozgunk kis körünkben is, mint a szorgalmatos, de kis gazdasággal bíró gazda helyesen vezetett gazdaságából szükségleteit fedezi, úgy mi is eddig- elé elbírtuk azon terít, mely közös vállainkra ne- bezedett kisebb kört egyházi gazdaságunkból.

Tekintsünk szét ezen tanoda lakosztályain, nézzük meg épületeit, nemde mindnyájan önként azon véleményre nyilvánítjuk: itt segíteni kell, itt zsnfolva vannak a lakozók, itt építeni kell, vagy inkább a megkezdett épületet be kell végezni.

Mindez már évek óta át volt látva s már ez előtt évekkal többször volt alkalmam ezen tanoda tisztelt előjáróival és tanáraival értekezni azon mó- dok iránt, melyekkel azt lehetőleg gondoltuk.

Tétt felterjesztés is a mélt. egyházi főta- nácsra melynek anyai eredménye lett, hogy bizo- nyos átlalék-kamatok utalványoztattak a félbe levő szárnyület felépítése költségeinek pótlására, de ez kéntsem levén akkora összeg, hogy az építést meg lehetett volna vele kezdeni, másfelől az anyagi viszonyok gátolva több hátrálékosokat a fizetés- ben, azok — a mint tudom — még mindnyájan nem fizetették be tartozásaikat, de ezt, nézetem szerint, mit becsületbeli tartozást mindenki igyekezni fog melőbb törleszteni mert csak ez által tartom lehe- tőnek, hogy a tervbevett építés foganatba vétethes- sék és sikert e mellett is csak úgy remélhetünk, ha ezen építkezést, mint sajátunkat tekintve, ahöz mindnyájan bár egy-egy fővény szemet hordunk. Ezen építés pedig már halasztást nem szenvedhet.

Az országos pénzalapból van ugyan remé- nyünk, hogy egyházunk is más egyházak módjára segédkezést nyerend, de az anyagi helyzet ezt is csak később teheti lehetővé, aztán annyi reform áll előttünk, melyek mind pénzt kívánnak, hogy kérdés a remélendő összegből ide mi jutna? s ha szinte jutna is, nem volna-e helyesebb azt az os- kola szellemi előmenetelére fordítani?

Ennélfogva én fölkérem egész bizalommal a tisztelt értekezlet tagjait, méltóztassanak tanácskozni azon módokról, melyek által ezen tanoda épületeit oly állapotba lehetne hozni, hogy az a növedékek létszámának és a helyi viszonyoknak megfelelő le- gyen, mert azt hiszem, hogy értelem van közöttünk az iránt, hogy itt segíteni kell, ennélfogva csak a „miként“ lehet tanácskozásunk fő tárgya.

Én remélem, hogy ezen t. értekezlet áltatva azt, hogy ezen tanoda épületein mulhatatlan segí- teni kell, eltaláljandja azon módot is, mely által az eszközölhető leend.

És ezen mód el leend találva és annak kellő eredménye leend nem csak fáradságom többször- sön fog jutalmaztatni, de nevezetessé tétetnek ez által ezen év ezen sz.-kereszturi tanodára nézve is, mely hazánk történelmében korszakot képez.

Én előre is köszönetet mondva mindazon tisztelt egyéneknek, kik barátságos felkérésém követ- keztében megjelentek itt, minekutána előterjesztém és lehetőleg igyekeztem felvilágosítani azon czélt, a miért ezen t. értekezletet összehívtam, ezennel felkérem, sziveskedjenek ezen értekezlet vezetésére egy elnököt választani.

E megnyitóbeszéd után a gyűlés főkirálybí- ráknak az értekezlet elnökévé s az iskolaigazgató- ság rendes jegyzőjének tanár Sándor Mózesnek az értekezlet jegyzőjévé történt kikiáltása által magát constituálván, elnök atyánkfia fölkérte isk. igazgató- tanár Marosi Gergely atyánkfiát, hogy a tanoda építkezéséhez rövid vázlatban adja elő: mit kezdő elméleti részzel fejezte be:

„Imé nagyon tisztelt értekezlet! dióhéjba szo- ritott történeti vázlat a sz.-kereszturi fa- és utána következő kö-gymnasium építésének, a mely két- rendbeli építkezések a vallásos buzgóságnak és áldozatkészégnek nem valamely nagyszerű ugyan, de — a mint látók — minden bizonynyal megható példáit mutatják fel.

Ezen a multakban elődeink és atyáink által az építkezések körül tanúsított buzgóság és áldozat- készség tudata adott őszönt és bátorságot az isk. igazgatóságnak arra, hogy a már régóta és pedig nagyon is érzett építkezési szükségek ügyében, mint a hogy ezt főleg az építés legelső kezdete- kor buzgó elődeink által megtétetni, és pedig ked- vező eredménnyel megtétetni látta, egy mentől számosabb tagokból álló értekezlet összehívását eszközölje, a mely értekezlet a megteendő építe- zések módjáról és eszközeiről behatolag tanácsko- zék, és a melynek élére, hogy szeretve tisztelt érdemes királybírákat sokoldalú hivatalos elfoglat- tatásai daczára is megnyerni szerencsések valánk, azon én, egyfelől mint unitárius szent vallásom virágzása, másfelől, és kiváltképpen mint hazafi, szent hazám miveltésére érdekekben bensőleg örven- dek, s hiszem, hogy örvendünk mindnyájan; de nemcsak hogy örvendek, hanem úgyunket ezáltal félig megnyertnek hiszem.

Mélyen tisztelt értekezlet! mit kívánhatnék, mit óhajthatnék én tehetéyes perczben, az ér- tekezlet megnyitása perczében szívem és lelkem legforróbb érzetéből egyebet mint azt, hogy a min- denható Isten, a népek és nemzetek szent Istene adjon a mi közjóra lett egybegyűlésünknek és megkezdendő tanácskozásainknak óhajtott sikert; mit óhajthatnék buzgóbban mint azt, hogy áldott emlékeztető elődeink buzgósága és áldozatkész szel- leme szálljon be a mi sziveinkbe, és ennek a szel- lemnek, ennek a léleknek indításából és erőható- ságából kifolyólag a kor kívánalmainak és szükse- geinek megfelelően egészítsük ki és alakítsuk át ezt a tanodai épületet, a melyet atyáink buzgósága és áldozatkészége ennyire fölépített, és a melyből — dísekedés nélkül legyen mondva — oly sok derék és alapos készültésgű fia kerültek ki a ha- zának és anyaszentegyháznak, főleg a néhai áldott emlékeztető rector professor Koronka József úrnak éppen félszázadig tartó közhasznú működése alatt.

És én hiszem is tisztelt értekezlet, hogy az 1867-ik évi székelő hit- és elvrokonok nem lesz- nek méltatlan utódai az 1795-ben és 1818-ban oly szives készséggel buzgott és áldozott elődeinknek; nem egyfelől azért, mert miként a költő mondja:

csak sást nem zenek a sasok; nem lesznek másfelől különösen azért, mert az akkorinál jóval nagyobb és a népek minden rétegeibe inkább be- hatolt közértelemesedés folytán jobban átlátják és elevenebben érzik mint elődeink a próféta mondá- sának igazságát, hogy a tudomány és értelem nél- kül való nép elvész, és pedig korunkban inkább mint valaha; értik és érzik nagy Széchenyink ama mondásának, hogy: „a tudományos emberfő meny- nyisége egy nemzetnek igazi hatalma“ nagy igaz- ságát és horderejét; inkább átlátják és elevenebben értik azt a történelmi nagy igazságot, hogy vala- mely nemzetnek szabadságot a papíron egy pár sorból álló törvényezikk adhat, de szabadságra képessé és méltóvá és ennek birtoklásában állan- dóvá akármelyik nemzetet csak az értelmi és er- kölcsei tisztaság, érettség, csak a kor- és czélszerű s hazafias irányú nevelés által nyert anyagi és szellemi életrevalóság és jellem szilárdaság te- heti; mert értik és érzik vallás- és közoktatásügyi miniszterünkkel, az európaiilag mivelt, nagy tudó- mányú és mély belátású államférfiával egyetértőleg, hogy nemzeti létünknek és fennmaradásunknak legnagyobb ellensége a tudatlanság, a mely ellenséget csak is a népiskoláknak és felsőbb tudományos intézeteknek a haza minden pontjain a kor szükségégeinek megfelelő átalakításával, jó- karba hozással verhetjük le; de a melyeknek jókarba hozásukra sem a különböző, főleg pedig a protestáns egyházközönségeknek a szükségek nagyságához képesti csekély vagyoni állása, sem a magyar államunk civilisatoraink által pogányul kiürített pénzereje jelenleg képes nem levén, a idők multával is csak némi részben lehetvén, ezt a jókarba hozást csupán az egyeseknek az egyé- neknek kezdeményezése, és így az egész magyar nemzetnek vállvetett munkássága és áldo- zatkészsége teheti meg. És én hiszem — Isten után — hogy ezt a magyar nép meg is fogja tenni a haza minden pontjain; meg fogja tenni minden vallásfelekezett, sőt megteszi minden vidék hittele- kezeti különbözőség nélkül a maga legközelebbi kör- nyezetében; meg kell hogy tegye minden szegény- sége és sok oldalról történő igénybevételével mel- lett is; meg, mert, ismételve mondom, ez a ma- gyarra nézve nemzeti életkérdés; meg, mert a mint egy jeles írónk a derék Dózsa Elekéről irt necrolog- jában nagyon helyesen és igazán figyelmeztet: a magyar tanintézeteknek — főleg Erdélyben — most inkább mint valaha az a rendeltetésük, hogy kettő- zött erővel és igyekezettel terjeszték a magyar értelmességet, szabadelvűséget és nemzeti szellemet, nehogy a más népfajok közelben lévő árja elbo- rítsa a magyarság miveltései s egyuttal nemzeti- ségi fölényét.

„... hogy a mi középtanodánk is — a mostani nemzedék soraiban szintűgy mint buzgó elődeinkben — meg fogja találni a maga ügybarátait, a maga Esdrásait és Nehemiásait, meg fogja találni sokoldalú befolyás- sal bíró Mihály Jánosát, meg a maga áldozatkész Jakabházi Páljait és Pálfi Déneseit, megtalálja val- lasközönségünkhez való „egyesen szívűségű és gyű- mölcsös szeretetű“ Dimén Józsefét, én hiszem, hogy a mostan élő tiszteletes papság soraiban is akadni fognak Konez Mártonok és Kelemen Bénéiaminok. Hogyne? mikor most a vallási érdekek és buzgóság mellé, mely az első építkezéskor — a kor szelleme szerint — csaknem egymagára vezette elődeinket, a nemzetiség és hazafiság szent érdekének eleven tudata és érzete is járul, a mely egymagára is elégséges volna arra, hogy ezen — meggyőződésem szerint — főleg a jövőt és a nemzetiségi szempon- tot illetőleg nagyon is fontos helyen fekvő taninté- zetnek Maecenasokat, ügybarátokat szerezzen, a mint valósággal szerzett is, a kiket egyrészen itt szerény körünkben látunk és tisztelünk igen jól esik honfi szívűnknek, jól, mert ebből azt a mind- nyájunkra nézve örvendetes és boldogító bizonyos- ságot merithetjük, hogy hazánkfiainak jobbjai, ne- mesebbjei valláskülönbség nélkül azt tartják szem előtt és azt követik, a mit nagy Kőlcseynek oly röviden és felségesen mondott: „a h a z a minden előtt.“

Adja a népek Istene! újból kérem ő Felségét, — szent vallásom és szeretet hazám érdekében — hogy ez az én mostan nyilvánított és sokoldalú reménységem meg ne szegyenüljön; adja Isten, hogy ez a mai nap legyen egy új és fényes kor- szak megalapítója középtanodánk életében, hogy ennek közhasznú működése legyen minél tovább mind elevenebb fényűgára a hazai közvilágosodá- sának és értelmeseledésnek, a melyből egyedül áradhat ki anyagi és szellemi jólét, szabadság, békesség és boldogság az egyesekre és a csalá- dokra, a hazára és az anyaszentegyházra egyaránt. Ugy legyen!“ (Folytatása következik.)

Dézs, december végén, 1867. — A dézsi jó- tékony nőegylet 1867. decz. 22-kén tartott választ- mányi ülésének főbb tárgyai:

1. Alelnök özvegy Katona Istvánné jelenti, hogy Szilácsi Nagy János úr a folyó évi tárlatra kiállított igen kitűnő visai boraiért nyert 4 tallér jutalmat, még 4 tallér kíséretében az egylet alap- tókeje gyarapítására visszaajándékozta.

Ajándékozó Szilácsi Nagy János úrnak egy- letünk iránt tanúsított ezen szép részvéte a szen- vedő emberiség nevében hálás köszönettel fogad- tatik.

2. Jelentetik, hogy az egyleti tárlatra kiállított különböző tárgyakért jutalmat nyertek, többen visszaajándékozták jutalom tallérait, u. m. gróf Bethlen Ferenczné úrnő 4 tallért, Dézsi Ilona k. a. 4, Varga Vinczéné úrnő 2, Arringer Gizella k. a. 2, özvegy Tatrosi Lászlóné úrnő 2, Amberboj Katinka k. a. 2, Czecz Péterné úrnő 2, Krémer Sámuel és társai 2, özvegy Bójo Istvánné 2.

A kegyes adományok hálás köszönettel fogadtatnak.

3. A f. évi tárlat rendezésével megbízott választmány a tárlat kiadásai és bevételei felett szerkesztett — okadatolt — számadást terjeszt elő, mely szerint a tárlat tisztajövedelme 163 frt 38 kr. ó. és a visszaajándékozott 34 db. frtos tallér.

Vétetik tudásul, és a beadott 163 frt 38 kr. és 34 tallér pénztári bevételre utalványoztatik.

Közli Keresztes Nándor, egyleti titkár.

Ausztria.

Bécs, jan. 3. A „Presse“ mai esti lapja úgy hallja, hogy a magyar vasúti kölesön részvényeinek kibocsátása megint január 15-ig lön elhalasztva. Scharf borselapja ellenben más oldalról azon tudósítást veszi, miszerint Lónyay pénzügyminiszter úr felhatalmazást adott volna arra, hogy párisi bankárok keblükéből meghatalmazottakat válasszának, a kik bizonyos jogokkal felruházva s egyesülten a Societé generale-lal a magyar vasútkölesönt tetemesen leszállított árfolyammal veszik át. Lónyay — ezen tudósítás nyomán — ez alkalommal a meghatalmazott résztvevőknek azon feltételt alatta, hogy az egész kölesönt meghatározott fizetésekben ávevendik, minden kötelezvényről, a hivatalos árfolyamon alól, 40 franknyi jutalékot biztosított fardozásaik díjával.

A „Wiener Abendpost“ mai száma hivatalosan meghadudolja azon hírt, mintha a birodalmi miniszterium egyikében kereskedelmi politikai osztály állítatnék fel. Báró Werther porosz követ újév első napján átnyújtja a császárnak az iratot, mely őt a bécsi udvarnál az észak-német szövetség követéül meghiteli.

KÜLFÖLD.

OLASZORSZÁG. Az olasz lapok ó-évi és új-évi elmékedései sok épületet tartalmaznak. A milanoi „Perseveranza“ hosszabb cikkben hűz párvonalat Ausztria s Olaszország között — s a párvonal az előbbi javára üt ki. „Óhajtanók — mondja végül — ha inkább irányoztatnék, mint rendszeren szokás, a figyelem arra, hogy mi történik azon országban, mely egy időben sarcamusunk czéltáblájára volt, s mely az állami árak bekés harcában bennünket most tulszárnyalni készült, valamint a fegyverek arenájában tulszárnyalt, — nehogy kívánni legyünk kénytelenek azt, mit egykor elutasítottunk: „La libertà come en Autriche!“

Az „Opinion“-et igen fájdalmas hangulatba ejti a visszatekintés a múlt évbe. Ez Olaszország a szerencsétlen évek közé számlálhatja. Saját hibájuk miatt elmulasztották a belállapotok consolidálásán munkálni, s a már felépült sokképp lerombolak. Megfoghatatlan módon ellene dolgoztak a „szabad egyház szabad államban“ elvének s lerombolak az eddigi nemzeti programot.

Felhagytak a gondolatot, hogy morális eszközökkel Franciaországgal egyetértve menjenek Rómába s helyébe gyermekes tehetetlen dacot helyeztettek. Semmi kilátás, hogy a nemzeti kívánságok czélt érjenek; nincs financiai erő, hogy ily esetre hadat állíthassanak sikra; nincs kielégítő szövetséges. A forradalmi zászlót sem tűzhetni ki, miután az utolsó események kimutatták, hogy a pápai tartományok lakosai undorral fordulnak el a forradalomtól. S így be kell vallani, hogy a múlt évben az egyházi javakat illető törvényen kívül mitsem teremtettek s hogy ez üdvönlő korszakot azon kívánattal kell bezárni: vajha a közelebbi korszak ne hasonlítana hozzá!

Menabrea igyekezete, hogy olyan cabinetet hozhasson létre, mely a kor nehéz igényeinek valamennyire megfeleljen, még mindig eredménytelen maradt. Mindamelllett úgy látszik, hogy a miniszterelnök alkudozása azon parlamenti töredékekkel, mely „permanente“ nevet visel, nem volt teljesen eredménytelen. A „Gazz. Piemontese“ úgy hiszi, hogy a miniszterelnöknek sikerülni fog olyan combinatiót hozni létre, melyet az oppositio legbefolyásosabb vezérei legalább egy időre nem fognak megtámadni.

OROSZORSZÁG. Pétervár, decz. 14. Az orosz hadseregnek alkalmazásba vett gyorspuskáról a „Russische Invalide“ a következő adatokat közli: Mintán a hadi bizottság a jelen löfegyvereknek hátultöltökhöz leendő átalakítását elhatározta, az európai államokban elfogadott rendszerek és új találmányok gondosan megvizsgáltattak. A bizottság végre a Karl-rendszer szerint készült tüfegyvert fogadta el, mivel ez leginkább megfelel a gyorspuska kellekeinek. Az ily fegyverekből mintegy 30,000 lővés tétett kielégítő eredménnyel; egyes lővő 12—14 lövést tehet egy perc alatt és kisebb távolságot mindenkor eltalálja a czélt. A gyorsaság tehát nagyobb mint a porosz tüfegyvernél. Ritka eset, hogy a tü eltörnek vagy megromolnak, s akkor gyorsan és könnyű módon helyreállítható. A

gépezet nem szenved a kifejldő gázoktól s mind tisztán és használható állapotban tartható. A szét-szedés és összerakás igen egyszerű. A golyó az előbbi fegyverekben használhoz hasonlít. A töltény irópapírból készült s hátulsó végén gyutaecsal van ellátva, melyet a tü a fegyver elsütésénél átfúr.

TÖRÖKORSZÁG. Zia bey, az ifju török párt ismert publicistájától, Párisban röpirat jelent meg, mely a porta jelen helyzetét körülmenyesen ugyan, de távolról sem kedvezőleg tárgyalja a konstantinápolyi államférfiakra nézve. Zia bey f. hó 18-ról kelt levelében kijelenti, hogy mint török hazafi kötelezetve érzi magát szót emelni az ozmán birodalmát fenyegető bel- s külveszélyekkel szemben. A tapasztalások, melyeket 21 évi szolgálata alatt részint mint a mostani szultán magán titkára, részint mint külügyminiszter és főkörmányzó gyűjtött, helyes ítéletre képesítik őt a helyzet s a dolgok jelen állása felett.

Szerinte Törökország süllyedésének főoka az önkényes kormányrendszerben keresendő, mely nem is egyetlen férfi ataratának kifolyása, s nem is a szultán, hanem néhány miniszter által gyakoroltatik, kik, mintán a szultánt elszigetelték, monopolizálják és saját érdekükben használják fel az államhatalmat, úgy hogy a szultán s a külföldi hatalmak képviselői már szintén meggyőződtek, hogy Törökországnak nincs tehetséges államférfia.

Miután Zia bey ily módon pro domo, azaz az ifju török párt jelölje érdekében lehetőleg felhasználta minden ékességét, áttér a porta politikájára, melyben nem talál sem összefüggést, sem következetességet. Ha személyes kérdések forognak fenn — ugymond — nem ritkán az idegen követ vagy consul személye lesz mérvadó valamely miniszteri vagy főkörmányzó állomás betöltésénél. A főhivatalok tudatlan, népszerűtlen s jellemetlen egyénekre bizatnak, elegendő ha a miniszter pártolja őket; mindenütt megvesztegetés, szikkasztás van napirenden, melyet a tolvaj hatalmas védője szárnnyai alatt büntetlenül üt.

A nép leroskad a borzasztó adó-teher alatt, az ujonczozás és adókievés igazságtalan módon eszközöltetik; az igazságszolgáltatás kétes. De csalódnék, ki hinné, hogy a keresztények vannak leginkább elnyomatva, mert ezeket a consulok védik, mi által a védtelen muzulman a tisztviselők önkényének esik áldozatul. Ez számtalan vizsálra ad alkalmat a birodalom különböző néptörzsei közt; Oroszország hagsományos politikájához híven felhasználja az alkalmat, egymás ellen izgatja a lakosságot és Európa segít izgatni. Oroszország szívós kitartással folytatja terjeszkedési törekvéseit; számos ügynöke, a konstantinápolyi követ vezérlete alatt, felhasználja a legesélyesebb eseményt s magán érdekei előmozdítására eszközül aljasítja egy-idejűleg Európát s a portát.

Mellette erősíti határait, lázadásra igyekszik birni a török alattvalókat Kandiában és Bulgáriában. Ügynökei izgatják Szerbiát a porta ellen, izgatnak Thessaliában, Görögországban, Epirusban, Chios és Samos szigeten, a Dunafelelemlésegekben és Montenegróban. Ugyanazon Oroszország, mely engesztelhetlen gyűlölettel üldözi a nemzeti mozgalmat Lengyelországban, Keleten forradalmi szerepet játszik, s a közeledő események előrelátásában szövetség felett alkudozik Amerikával és Poroszországgal.

Ezen tevékeny politikával szemben — mondja Zia bey — Nyugat-Európa ügyetlen, ingadozó s határozatlan politikát követ. Minden terv nélkül, most Oroszország érdekében, a keresztény lakosság oltalmazásának ürügye alatt a birodalom szétrombolásán dolgozik, majd ismét ügyetlen s göröcs erőfeszítéseket tesz a porta területi épésének fenntartására. Ily bárgyu eljárás nem vezet célra. Az egyedüli gyógyszer az összes államintézmények radicalis átalakításában rejlik, oly reformban, mely nem csak szavakban, hanem tettekben nyilvánuljon, s melynek kivételével a szükséges gyakorlati ismeretekkel, jellemzősággal és megfelelő hitellel bíró egyének bizatnának meg.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Gr. Mikó Imre miniszter 6 nmlga hét-főn délután 6 órakor városunkba érkezett. Ugyan-csak a napokban érkezett haza több képviselők is.

— Gál János, Olábfalu képviselője, ki kormányhivatalt vállalván, ez állásáról lemondott volt, a napokban újból egyhangulag megválasztatott.

— Az igazságügyminiszterium egy közelebről kelt rendelete szerint az erdélyi leg-főbb törvényeszközhez intézendő minden beadvány újévtől kezdve Pestre küldendő ezen czim alatt: „A magyar királyi bétszemélyes tábla erdélyi osztályának.“

— Hallomás szerint a táviradilleték is le fogna szállítani, úgy, hogy az egyszerű sürgöny ezental csak 50 krba kerülne.

— Baranyában Kövágó Szőlős helységben egy római sírboltot fedeztek fel, melynek falai többféle szintű emberi és állati alakokkal voltak befestve, azonban, mint rendszeren történni szokott, a tudatlan nép, ezen a régészeti tudományra talán megbecsülhetetlen kincseket rejtő helyet, nagyrészt ben szétronbolta, s kő és téglá eladatott.

— Kellemetlen újévi ajándékot kapott M. Nádason egy ott átutazó fuvaros, ki egyik szomszédos helység erdőszélén egy köpenyeg felett özszeveszvéen, ezáltal meglövetett. A lövés lábát érte, s mintegy 9 szem srét hatolt a testbe; azonban már veszélyen túl van, miután, mint halljuk, a veszedelmes önot lábából kivették. A tettes rögtön elfogatott, s remélhetőleg érdemlett jutalomra talál.

— Egyik bécsi lap leendő magy. pénzügyi miniszterül Lónyay helyébe Trefort Ágostot candidálja. A „Pesti Napló“ e hírt kissé korainak tartja.

— A tánczolni szerető fiataloságnak azon örömbírral szolgálhatunk, hogy az előzményekből következtetve, lesz bál mindenütt quantum satis.

— A muszka terjeszkedés legújabb jelensége az is, hogy Pétervárt ugynevezett „szláv bizottság“ van alakulóban, melynek czélja az orosz egyetemekre menő szlávokat segíyezni.

— A helybeli „polgári társalkodó“ tegnapelőtt tartott gyűlésében Szász Gerő az elnökségről leköszönvén, addig is míg a tisztviselők megválasztása alkalmával az elnökség betölteték. ideiglenes elnöké Minorich Károly megválasztatott.

Szönyegre kerülvén az ideai farsangon tartandó tánczvizalom ügye, miután azon jelentés tétetett, hogy a haszonbérben levő redout teremert akkora bért követelnek, hogy e miatt jövedelemre számítani nem lehetne, elhatározatott, hogy a bálók a társalkodó helyiségében tartassanak; továbbá abban állapotott meg a közgyűlés, hogy két tánczvizalom rendezessék; a rendezési teendőket a bizottmányra ruházta, melynek tagjai: Szarvadi Károly, Bogdán István, Vikol Simon, Csiki József, Gspan Károly, Gspan Ottó, Vizi Endre, Bartha János, Kövári Mihály, Csányi Ferencz, Kovács J. János, Kis Sándor. Az alapszabályok reviziojával megbízott bizottmány tagjai közül többen az alapszabályok mielőbbi reformálása szükségességét erősen hangsúlyozván, a közgyűlés kimondotta, hogy a reformokat óhajítja s e végből a bizottmány által benyújtott alapszabályjavaslat pontonkénti megvitatásának folytatására mihamarább közgyűlés hívassék össze. — Az egyet folyó évi részvényeseinek száma eddigelé 80 körül jár. Megemlítjük, hogy Deák Ferencz nagyháznok fia és gr. Mikó Imre 6 nmlga örökös tiszteletbeli tagokká vannak megválasztva. (U.)

— A bányatgyben következő rendelet tesz közzé a magyar kir. igazságügyminiszterium: Addig is, míg a bányabíróságok szervezete s a bányatörvénykezés tárgyában törvényhozás utján további intézkedés történetnék, — a bányabirtokosoknak f. év szept. 17-én Zalathánán tartott közgyűlése által tett javaslatok nyomán, — egyetértve a m. kir. földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszteriummal a következő ideiglenes rendelkezések állapítottak meg: 1. A bányabíróságot első bíróságilag jövőre nézve is az alsó-fehérmegyei, Abrudbányán székelő törvényszék bányabírósági osztálya fogja gyakorolni, azon kiterjedésben, a mint azt eddig gyakorolta. 2. A bányajogot és bányai törvénykezést illetőleg anyagi és alaki tekintetben eddig fennálló szabályok fenntartatnak, következő, a birtokháborítási esetekre vonatkozó módosítással:

a) Ha valaki bányabirtokában, vagy jogában más által háborgattatnék, vagy abból erőhatalommal kivettetnék, a sértett félnek szabadságában áll, birtokháborítási keresetét a bányatörvényeszköznel is megindíthatni; ezen esetben a bányabíróság szak-előadója, illetőleg annak elnökileg kijelölendő helyettese, egyes-bírói minőségben, a felperes eziránt teendő panaszára, visszahelyezési rövid uton úgy jár el, miszerint haladék nélkül a helyszínére kimenvén s az illető felek kihallgatása mellett körülményes vizsgálatot tévén, ha ezek folytán a sértett fél, vagy birtokának 15 napig tartott békeséges használatát, vagy egyedül törvényes birtokkezelését hitelesen bebizonyítaná, őtet — a kártalanítási igényeknek a törvény rendes útjára való utasítása mellett — rövid úton birtokba helyezni, s mindezekre nézve a folyamodástól számítandó 14 nap alatt teljes végrehajtással eljárni köteles.

— Kolozsvár képviselőtestületének statisztikája: Van 127 képviselő, ezek közül 107 magyar, 16 szász, 3 román és 1 izraelita; ezek vallás szerint ismét a következőleg oszlanak fel: Van 46 r. kath., 43 ev. ref., 18 unitárius, 16 luth., 3 g.-e és 1 héber vallású; foglalkozás szerint: 7 nagy föld-birtokos, 12 pap, 12 hivatalnok, 7 tanár, 5 író, 8 orvos, 10 kereskedő, 1 mérnök, 39 kézműves, 11 magánzó, 1 helyképész és 6 földmives.

— A heves megyei deak-pártiak kibocsátották programjukat, melyben nyíltan és határozottan támogatni ígrik a jelenlegi felelős kormányt, s ragaszkodnak a 48 iki törvényekhez, s azoknak az 1867-ki koronázás alkalmával lett életbeléptetéséhez. Hasonló programot bocsátott ki Borsod-megye deak-pártja is.

— Miksa császár holttestét e hó 8-dikán Triesztbe várták. Temetése Bécsben — hír szerint — holnap lesz.

— Ó Felsége a katonai orvosi kar rangfokozatának következő szabályozását, úgy a rang, mint a díjazásra nézve méltóztatott helybenhagyni, és pedig 1 igazgató 2100 frt, 2 első osztályú felügyelő egyenkint 1620 frt, 6 másodosztályú 1200 frt, 12 öt osztályba sorozott tisztviselő 960, 840, 720, 624 és 528 frtnyi fizetéssel; végre 12 segéd 422 frt s 5 növendék 305 frtnyi évi járulékkal.

— Egyik szomszéd helység falusbirája a vallásnak olyforma módját találta fel, hogy a vádolt lábainál fogva gerendára akasztassék. Ezt aztán nem is késett egy ezígyanon praktizálni. Mint tudjuk, illető felsőbb hatósága intézkedett már arról, hogy az efféle fölfedezésektől jövőre minden kedve elmenjen.

— Első pestrákosi részvény-papirgyár czim alatt egy társulat van alakulóban, mely társulatnak kezdeményesei: Trefort Ágoston, gróf Zichy Jenő, Zsivora György, Posner Károly Lajos és Egán Lajos.

— Pesti lapokban olvassuk, hogy ott a szegény betegek száma még soha sem volt oly nagy, mint jelenleg, valamennyi kórház túl van terhelve betegekkel, leginkább túl van terhelve pedig a Rókus-kórház, hol a betegfölvétel korlátlan lévén, minden jelentkezőt be kell fogadni, akár van hely, akár nics. Jelenleg a betegek létszáma sokkal nagyobb, mint az ágyaké, s ezért a szobák túltömöttsége mellett még a földön és folyosókon is kénytelenek fektüdni a szerencsétlenek.

— Torma Károly főispánt az újév alkalmából Belső Szolnokmegye tisztikara testületileg üdvözölte és egy értékes ezüst billikommall lepte meg, melyen e felirat van vésvé: „Főispán Torma Károlynak, 1868. Nemes Belső Szolnokmegye tisztikara.“

* W. Gyula úrnak S. A. Ujhelyen. Önnek megbízottja, Z. úr, közbejöttére a zempléni honvédegyetel nevében irt nyílt levelet, kívánat szerint, átjuttattuk a „M. P.“ szerkesztőségéhez.

* Orbai álnév alatt Orbai-székéből panasz küldetett be hozzánk, hogy az urbéri törvényszékhez, s dultó-segédeknek hivatalon egyének ajánlatnak. Számtalanszor kijelentettük, hogy csupán álnév alatt beküldött iratokat nem vehetünk tekintetbe; s azok sorsa az, hogy a papirkosárba vándorolnak. Még rendes levelezőinktől is megkivánjuk, hogy tudósításaik sarkára, vagy melléklevelben írják alá nevüket, hogy tudjuk: ki az, a ki legalább a szerk. irányában felelősséget vállal az irattakért.

— Az erdélyi kir. telegkönyvi igazgatóság által kinevezettek I-só osztályu ideiglenes telegkönyvi helykimelő tollnoknak: Bordeaux Jenő Losonczy báró Bánffy Dénes, Dadai Elek, Kaiser Sándor. II-od osztályu ideigl. telegkönyvi helykimelő tollnoknak: Nemes Ferencz, Andrassy Sándor, Benkő Elek, Renosi Sándor József, Gegő József, Ferenczi Ferencz, ifj. Bodó József, Szamosfalvi Miklós, Pataki Victor, Papp Gábor, Müller N.

— (Necrol.) Soós Julianna és Soós Terézia, a maguk és rokonai nevében fájdalomdült kobbellel jelentik, hogy forrón szeretett egyetlen fiutestvérök, az illetők rokona: Maros-Iklandi unitárius pap Soós Pál, folyó év január 3-án reggeli 3 órakor, életének 30-dik évében több idő óta tartó sorvasztó lázban, egy jobb létre esedően átszenderült. Béke vele! Kolozsvárt, jan. 3. 1868.

— (Necrol.) Bogdán Gáborné született Másvilági Anna maga, s gyermekei: Ferencz, Gábor és Margit, édes anya özvegy Bogdán Gáborné született Török Rozália, s ennek gyermekei, egy számos rokonai nevében elszomorodott szívvel jelenti szeretett férjének, honvéd hadnagy és Kolozsvár városi irnok Bogdán Gábornak élete 40-dik évében, több hétig tartó tudóvész következtében, folyó hó 3-án történt elhunytát. Kolozsvárt, január 3 kán, 1868.

— Szép tehetségű fiatal színészünk, Egressi Ákos, javára szombaton a nagy Shakespeare egyik nagy műve, „Macbet“, kerül színre. Meg vagyunk győződve, hogy közönségünk e kedveltjétől sem fogja megvonni pártfogását.

— Csak most olvasók a 94 éves tiszteletes házasságát, s ime egyik külföldi lap okaknem ez idő tájt esketett Hymen zászlója alá egy 69 éves hajadont. Nevezetes, hogy egész mostanig, s különösen fiatal korában a legmegátalkodottabb el-lensége volt minden házasságnak, azonban a 69 tavaszt átdobogott szív engedett egy 25 éves szem pillantásainak, s a szent frigy megkötöttet. Tudósító a menyasszonyt dűsgazdagnak, a völegényt annál szegényebbnek állítja; s szinte restelli már hogy ez esetet ritkaság gyanánt mutatta fel.

— Bécs, jan. 2. A hitelsorsjegyek mai hűzasanál a következő sorozatok húzattak ki: 147, 260, 717, 740, 920, 591, 1253, 1363, 1383, 2236, 2255, 2278, 3036, 3452. Első nyerő: 717 sorozat 1. szám; 2-dik nyerő: 2278 sor. 92. szám; 3-dik nyerő: 1363 sor. 12. sz.; 4-dik nyerő: 1363 sor. 95. sz.; 5-dik nyerő: 2336 sor. 84. sz.

— A „Hon“ január 3-diki számában egy mindenkihez intézett — tehát nekünk is szöllő — felszólítás tétetett közbe, melyet mi is, mint közérdekűt, átvesszünk:

Felszólítás mindenkihez! Ez is honvéd ügy! Országul ismert dolog, hogy 1849. jan. 8-dikán éjjelen egy felkelő oláh csoport Nagyenyed városát kirabolta, felgyújtá s lakói nagy-résztét kiöltö.

Azóta 19 év telt le, s e város sem országos kárpótlásért, sem egyesek könyöradományaiért nem folyamodott. Turta a nemzet szent harcában reá sulyosodott csapást, segítette magát, a hogy lehetett; résztvétel nem keresett, s az nem kereste fel őt.

